

CRNA DRAGA

Južno od Lasinje, a istočno od Prkosa nalazi se selo Crna Draga. Prema popisu stanovništva 1931. godine selo je imalo zajedno sa Novim Selom 387 stanovnika, a prema prvom poslijeratnom popisu 1948. godine bez Novog Sela bilo je 373 stanovnika u 86 domaćinstava. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Hrvati, a prema socijalnom zemljištvu. I ovo selo, kao i ostala sela ovog regiona, bilo je siromašno zbog neplodnog zemljišta i prenaseljenosti. Ljudi su se morali snalaziti za prihode i van svoga posjeda kako bi ishranili porodicu.

Prije drugog svjetskog rata, a ni u toku NOB, u selu nije bilo partijske organizacije ni članova KPH. Jedino se svojim aktivnim radom na liniji KP isticao *Marko Britvec*, koji je svoju pomoć 1941. godine pružio i susjednom selu Prkos oko organizovanja omladine. U selu nisu postojale ni druge organizovane političke organizacije. Bilo je pristalica HSS i Mačeka, a po uspostavi NDH bilo je i pristalica nove »države« i ustaške organizacije, koji su se isticali kao divlje ustaše.

U odnosu na NOP selo je ostalo neaktivno sve do oslobođenja ovih sela ispod ustaške vlasti i razbijanja ustaško-domobranskih uporišta u Banskom Kovačevcu i Lasinji. Tada se, od druge polovine 1943. godine, i selo Crna Draga uključuje u NOB sa ljudskim i materijalnim faktorom. Pošto su izvršene političke i druge pripreme sa stanovnicima, u oktobru 1943. izabran je prvi NOO. Organizacija omladine, SKOJ-a i AFŽ-a nije bilo, tako da je težište rada bilo na odbornicima NOO. Za uključivanje sela u NOP naročito su se istakli drugovi iz Komande mjesta Lasinja *Miloš Trbojević*, komandant mjesta, *Slavko Skorupan*, politkomesar Komande mjesta i *Nikola Mika Orečić*, kao zamjenik politkomesara mjesta.

U prvi NOO izabrani su: *Ivan Ante Britvec*, *Mijo Britvec*, *Nikola Josipa Britvec*, *Jan-ko Marka Busak*, predsjednik i *Nikola Mije Špičko*. Krajem 1944. godine *Špičko* je otišao u dopunski bataljon 34. divizije. Te godine pošli su i drugi u jedinice NOV: *Ivan Mate Britvec*, od 1944. u radnom bataljonu 34. divizije, *Josip Juraja Britvec*, od 1942. obavještajac na terenu i borac Karlovačke brigade, *Josip Stanka Britvec*, od 1944. borac 34. divizije, *Mato Grge Britvec*, od 1944. borac u dopunskom bataljonu 34. divizije, *Mijo Franje Britvec*, od aprila 1944. borac Karlovačke i Seljine brigade 34. divizije, *Ivan Franje Britvec*, od 1944. borac u artiljerijskom divizionu 34. divizije, *Marko Marka Britvec*, od 1944. borac u 34. diviziji, *Tomo Janka Busak*, od 1944. borac u artiljerijskom divizionu 34. divizije, *Nikola Janka Busak*, od avgusta 1943. borac i politdelegat u Komandi mjesta Lasinja i Pisarovina i politički delegat u 4. bataljonu Seljine brigade 34. divizije, *Marko Josipa Mihalić*, od 1944. u radnoj jedinici Komande mjesta Lasinja, *Josip Andrije Vlašić*, od 1944. u radnoj jedinici Komande mjesta Lasinja, *Ante Josipa Vlašić*, od 1944. borac u 34. diviziji, *Ivan Andrije Vlašić*, od 1944. u radnoj jedinici Komande mjesta Lasinja, a zatim borac u Karlovačkoj brigadi, *Josip Ivana Vlašića*, od 1944. u dopunskom radnom bataljonu Turapoljsko-posavskog vojnog područja, *Tomo Marka Vuksan*, od 1944. radnik na pilani u Topuskom, *Ivan Marka Vuksan*, od 1944. u Seljinoj brigadi 34. divizije.

Kao borci Narodnooslobodilačke vojske poginuli su:

1. *IVAN ANTE BRITVEC*, 1919, Hrvat, zemljištvnik. Odbornik NOO od oktobra 1943. U NOV od 10. 11. 1944. Ranjen kao borac Seljine brigade 34. divizije oko 5. 2. 1945. kod Žažina. Podlegao ranama nakon 3 dana u partizanskoj bolnici u Tukleču kod Ostrožina.

2. *JOSIP* Nikole *BRITVEC*, 1910. Hrvat, zemljoradnik. U NOV od 1. 6. 1944. Poginuo kao borac Seljne brigade 34. divizije 10. 12. 1944. kod Horvata.
3. *IVAN* Julije *MIHELJ*, 1915, Hrvat, zemljoradnik. U NOV stupio krajem 1944. Poginuo iste godine kao borac 8. divizije u Lici.
4. *TOMO* Kirina *TURKOVIĆ*, 1913, Hrvat, zemljoradnik. U NOV od 1. 10. 1944. Poginuo kao borac Seljne brigade 34. divizije 27. 12. 1944. kod Horvata.

Žrtava fašističkog terora nije bilo. Na strani neprijatelja u ustaško-domobranskim jedinicama poginulo je ili nestalo osam ljudi.

NAPOMENA: Podaci prikupljeni na osnovu dokumentacije koja se nalazi u općinskom odboru SUBNOR-a Vrginmost, od *Nikole Mike Orečića*, *Jure Turkovića* i *Nikole J. Busaka*.

CRNI POTOK

Zapadno od sela Katinovca prostire se selo Crni Potok. Rijeka Glina dijeli ga od SR Bosne i Hercegovine. Pošto su za vrijeme Vojne krajine bili na granici, a i poslije na granici između Hrvatske i Bosne, to mještane ovoga sela i danas u šali nazivaju graničarima.

Prema popisu stanovništva 1931. godine Crni Potok imao je 1156 stanovnika, uoči drugog svjetskog rata 1941. godine 153 domaćinstva sa oko 1217 stanovnika, a 1948. godine 149 domaćinstava i 740 stanovnika. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Srbi, a po socijalnom siromašni zemljoradnici, naseljeni po brežuljcima posne zemlje. Samo manji broj ljudi našao je prije rata zaposlenje kao zanatlije i radnici, a zbog siromaštva i prenaseljenosti mnogi su odlazili u Ameriku, Kanadu i Francusku. Od 1910. godine selo je imalo 4-godišnju osnovnu školu, a do tada je samo manji broj djece išao u školu u Pernu i u Staro Selo. I pored postojanja škole procenat nepismenih bio je veliki.

Prije rata i u danima ustanka u selu nije postojala organizacija KPH. Bilo je više simpatizera, ali neorganizovanih. Posebno se isticao lugar *Pero Vojnović*, koji je bio u vezi sa simpatizerima i članovima KP u Peckoj i Perni. Kapitulacijom bivše Jugoslavije u selo su se vratili radnici, zanatlije i drugi, koji su ostali bez posla. Naročito se ističu u organizovanju narodnog ustanka i dalje u toku NOB, kao prvoborci i političko-partijski radnici *Bozo J. Rkman*, trgovački pomoćnik, *Savo N. Miljanović*, zanatlija, *Miloš Mićan M. Vojnović*, trgovački pomoćnik, *Dragan J. Vojnović*, lugar, *Miloš P. Vojnović Pušata*, zanatlija i drugi.

Dana 27. jula 1941. godine i narod sela Crnog Potoka masovno se uključio u oružani narodni ustanak. Učestvuje na prekopavanju ceste Topusko - Velika Kladuša i organizuje odbranu od ustaša sa bosanske strane. Kada su ustaše 28. jula potisnule ustanike Katinovca, zadržali su se u zaseoku Debela Kosa sve do 2. avgusta. Tada upadaju i u Crni Potok i dolaze do škole. Iznad škole nalazilo se preko 200 ljudi iz Crnog Potoka i Pecke. Oni su pratili kretanje i namjere ustaša. Bili su bez oružja, ali spremni